

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság**

ítélete

Az ügy száma: Pfv.I.20.355/2023/14.

A tanács tagjai: Nyíróné dr. Kiss Ildikó a tanács elnöke

Dr. Mocsár Attila Zsolt előadó bíró

Dr. Cseh Attila bíró

Dr. Magosi Szilvia bíró

Dr. Szabó Klára bíró

A felperes: felperes

(cím)

A felperes képviselője:

Dr. Szepesi Krisztina Zsuzsa (cím1)

Az alperesek: alperes1 (cím2) I. rendű,

alperes2 (cím3) II. rendű

Az alperesek képviselői:

Dr. Lux Anita ügyvéd (cím4) és Lovácsiné dr. Takács

Ügyvédi Iroda (cím5, ügyintéző: dr. Takács

Katalin ügyvéd) I. rendűért,

Dr. Gócs Edina ügyvéd (cím6) II. rendűért

A per tárgya: szülői felügyelet gyakorlásának megváltoztatása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

az I. rendű alperes

A másodfokú bíróság és a jogerős határozat száma:

Miskolci Törvényszék 1.Pf.21.016/2022/12.

Az elsőfokú bíróság és határozatának száma:

Sátoraljaújhelyi Járásbíróság 5.P.20.201/2021/51/I.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

A Kúria kötelezi az I. rendű alperest, hogy fizessen meg az esedékesség napjáig az államnak – az állami adó- és vámhatóság illetékbevételi számlájára – 70.000 (hetvenezer) forint meg nem fizetett felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az illetékfizetési kötelezettség e határozat jogerőre emelkedését követő 60. napon válik esedékessé.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] Az alperesek korábban élettársak voltak, kapcsolatukból 2012. október 22-én Sz M nevű gyermekük (a továbbiakban: a gyermek) született, akit az alperesek az I. rendű alperesnél helyeztek el, egyezségüket a Sátoraljaújhelyi Városi Bíróság P.20.618/2012/9. számú végzésével jóváhagyta. A II. rendű alperes szülői felügyelet gyakorlásának megváltoztatása iránti keresetét a Sátoraljaújhelyi Járásbíróság 6.P.20.380/2014/36. számú ítéletével elutasította. A fellebbezés folytán eljáró Miskolci Törvényszék 1.Pf.21.175/2015/5. számú ítéletével a közös szülői felügyeleti jogot megszüntette, a gyermek I. rendű alperesnél történő elhelyezését fenntartotta, szabályozta a II. rendű alperes kapcsolattartását. Felhívta a figyelmet a kapcsolattartás akadályozásának lehetséges következményeire: arra, hogy a gyermek érdekét súlyosan sértő módon jár el az a szülő, aki a gyermeket a másik szülővel való érintkezéstől indokolatlanul elzárja, és ellene hangolja. Ha a szülő akadályozza a kiegyensúlyozott bensőséges viszony kialakulását a másik szülő és a gyermek között, ez alapul szolgálhat – egyéb körülmények fennállása esetén – a szülői felügyelet gyakorlásának megváltoztatására.

[2] A járási hivatal 2017-ben határozatával az I. rendű alperes külföldi munkavégzésére tekintettel hozzájárult ahhoz, hogy a gyermeket az I. rendű alperes anyja, Sz L-né családjába fogadja. A gyermeket 2017. május 12-től az I. rendű alperes anyja látta el, akit a hatóság a gyermek gyámjává rendelt. Az I. rendű alperes 2018-ban visszaköltözött Magyarországra, anyja háztartásában élt élettársi kapcsolatban M L-val, és 2018. november 16-án kérte a gyermek családba fogadásának megszüntetését.

[3] Az I. rendű alperesnek családtagjaival konfliktusos volt a kapcsolata. A Sátoraljaújhelyi Járásbíróság 6.Pk.50.238/2018/6. számú végzésével az I. rendű alperes távoltartását rendelte el az anyjától, Sz Á nevű gyermekétől és az alperesek közös gyermekétől, továbbá 2018. december 3-tól 2019. január 31-ig az általa addig lakott ingatlantól. A járási hivatal határozatával elrendelte a gyermek védelembe vételét. Határozatát a kormányhivatal határozatával megsemmisítette és új eljárásra utasította.

[4] A járási hivatal 2019. január 11-én meghozott határozatával a gyermek családba fogadását megszüntette és ideiglenes hatállyal a II. rendű alperesnél helyezte el. Döntését azzal indokolta, hogy az I. rendű alperes kérte a családba fogadás megszüntetését, azonban vele szemben távoltartást rendeltek el, továbbá életvitele és nevelési hozzáállása veszélyezteti a gyermeket, így nem helyezhető vissza hozzá, a II. rendű alperes pedig vállalta gyermeke gondozását. A II. rendű alperes házastársának két gyermekével az alperesek gyermeke megfelelő kapcsolatot alakított ki. A kormányhivatal határozatával a járási hivatal 2019. január 11-i határozatát megváltoztatta, a gyermek Sz L-né családjába fogadását 2019. február 1-jével megszüntette, megállapította, hogy az I. rendű alperes szülői felügyeleti joga feléledt, a II. rendű alperes szülői felügyeleti jogát a Miskolci Törvényszék 1.Pf.21.175/2015/5. számú jogerős ítélete alapján nem gyakorolja. A gyermek ideiglenes hatályú elhelyezését a II. rendű alperesnél 2019. március 8-tól megszüntette. Felhívta, hogy a gyermeket az I. rendű alperesnek haladéktalanul adja ki. A II. rendű alperes a kormányhivatal határozata ellen keresetet terjesztett elő, a Miskolci Törvényszék ítéletével a keresetet elutasította. Amíg a gyermek a II. rendű alperes ideiglenes gondozásában volt, veszélyeztetettségének megállapítása iránt gyámhatósági eljárás indult, az eljárást a járási hivatal 2019. március 19-én megszüntette, mert gyermekvédelmi intézkedésre nem látott indokot. A II. rendű alperes a

gyermeket 2019. március 13-án átadta az I. rendű alperesnek. A járási hivatal 2019. április 9-én elrendelte a gyermek védelembe vételét, továbbá magatartási szabályokat írt elő az I. rendű alperesnek.

[5] A II. rendű alperes törekedett arra, hogy gyermekével kapcsolatot tartson, azonban ez csak néhány alkalommal valósult meg, 2019. november 16-án és 17-én az I. rendű alperes jelenlétében, 2020. február 1-jén az I. rendű alperes távollétében, valamint 2020 decemberében. A járási hivatal 2019-ben négy alkalommal állapította meg a kapcsolattartás elmaradása miatt azt, hogy az I. rendű alperes megszegte a kapcsolattartás szabályait, emiatt eljárási bírsággal sújtotta. A bíróság 2020. évben négy alkalommal rendelte el a kapcsolattartás végrehajtását, négy alkalommal sújtotta az I. rendű alperest pénzbírsággal, további két ügyben ismételten pénzbírságot szabott ki, egy alkalommal feljelentést tett kiskorú veszélyeztetése és kiskorúval való kapcsolattartás akadályozása bűncselekményének gyanúja miatt. A Sátoraljaújhelyi Járásbíróság 2021-ben tizenegy alkalommal rendelte el a kapcsolattartás végrehajtását, két esetben pénzbírságot szabott ki az I. rendű alperessel szemben, egy ügyben feljelentést tett az I. rendű alperes ellen. A II. rendű alperes 2021-ben tíz kérelmet terjesztett elő a kapcsolattartás végrehajtásának elrendelése iránt a bírósághoz. Az I. rendű alperes kapcsolattartás végrehajtása érdekében nem kezdeményezett eljárást a II. rendű alperessel szemben.

[6] A gyermek 10 éves elmúlt, második osztályos általános iskolai tanuló. Értelmi fejlődési ütemében kortársaitól elmaradt, ami hátráltatja iskolai beilleszkedését. Pszichésen traumatizált, azonban a számára biztonságot jelentő körülmények között képes viselkedésének szabályozására. A gyermek kötődése erősebb az I. rendű alpereshez, aki átlagos nevelési képességgel rendelkezik, amit leront kimerült, feszült lelkiállapota. Az I. rendű alperes munkahellyel nem rendelkezik. Élettársa átlagos nevelési képességű. A II. rendű alperes és házastársa nevelési képessége átlagos, a II. rendű alperes munkahellyel rendelkezik, házastársa két kiskorú gyermekét és házastársával közös gyermekét neveli. A II. rendű alperes és a gyermek kapcsolatát nehezíti az I. rendű alperes anyjának a II. rendű alperessel szembeni ellenségessége.

A felperes keresete, az alperesek védekezése

[7] A felperes keresetében kérte a szülői felügyelet gyakorlásának megváltoztatását: az I. rendű alperes szülői felügyeleti jogának megszüntetését és a II. rendű alperes feljogosítását a szülői felügyelet gyakorlására.

[8] Az I. rendű alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

[9] A II. rendű alperes nem ellenezte a kereset teljesítését, vállalta gyermeke gondozását.

Az első- és a másodfokú ítélet

[10] Az elsőfokú bíróság – hatályon kívül helyezés folytán megismételt eljárás során meghozott – ítéletével a keresetet elutasította. Ítélete indokolásában megállapította, hogy a gyermek kötődése az I. rendű alpereshez erősebb, habár az I. rendű alperes rosszabb pszichés állapota nehezíti gyermeke nevelését. A gyermek magatartásbeli problémái részben idegrendszeri sérülésre, részben nevelési nehézségekre vezethetők vissza. A gyermeknek a II. rendű alperessel nem kiegyensúlyozott a kapcsolata az I. rendű alperes anyjának befolyásoló magatartása miatt, azonban az a körülmény, hogy a II. rendű alperessel hosszabb időn keresztül nem valósult meg a kapcsolattartás, nem járt azzal a következménnyel, hogy a II. rendű alpereshez való érzelmi kötődése súlyosan sérült volna. A gyermek pszichés állapotát mindig rontotta az elhelyezésének megváltoztatása vagy annak veszélyétől való féltelme. Az az érdeke, hogy az I. rendű alperes gondozásában maradjon, aki mellett a biztonságérzete, bizalmi kötődése megvan, elhelyezésének megváltoztatása esetén a biztonságérzete, bizalmi kötődése sérülne. A gyermek nem tiltakozik a II. rendű alperessel való kapcsolattartás ellen.

[11] A II. rendű alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, a szülői felügyelet gyakorlására a II. rendű alperest jogosította fel. Kötelezte az I. rendű alperest a gyermek 15 napon belüli kiadására, valamint a gyermek átadásától kezdődően gyermektartásdíj megfizetésére. Szabályozta az I. rendű alperes folyamatos és időszakos kapcsolattartását.

[12] Ítélete indokolásában kifejtette, hogy az alperesek között gyermekük szülői felügyeletével kapcsolatos korábbi peres eljárásban másodfokú bírósággént eljárva ítéletében felhívta jelen per I. rendű alperesének figyelmét a kapcsolattartás akadályozásának lehetséges következményeire. Arra, hogy ha az I. rendű alperes, illetve az anyja megakadályozza a gyermek és a II. rendű alperes közötti kapcsolattartást, így a szülő és gyermeke közötti bizalmi viszony kialakulását, ez alapul szolgálhat a szülői felügyelet gyakorlásának megváltoztatására. A II. rendű alperes gyermekével 2019-ben két alkalommal, 2020-ban ugyancsak két alkalommal tudta a kapcsolatot tartani, 2020 decemberét követően kapcsolattartás nem volt közöttük. Az I. rendű alperes felróható magatartásával akadályozta a kapcsolattartást éveken keresztül. Ezt a körülményt kellő súllyal kellett értékelni a szülői felügyelet gyakorlásának rendezésekor. Ha az I. rendű alperes úgy ítélte meg, hogy a kapcsolattartások elmaradása a II. rendű alperesnek volt felróható, eljárást kellett volna kezdeményeznie a kapcsolattartás végrehajtása iránt a gyermekkel együtt élő szülőként gyermeke érdekében. Ezzel szemben a II. rendű alperes kényszerült számos eljárást kezdeményezni a kapcsolattartás biztosítása érdekében. Mivel az I. rendű alperes mint a gyermeket nevelő szülő nem biztosította a zavartalan kapcsolattartást, érzelmileg nem készítette fel gyermekét a kapcsolattartásra. Az I. rendű alperes anyja ellenséges érzelmeket táplál a II. rendű alperessel szemben, a nagyszülő befolyása, ellennevelése a gyermek személyiségfejlődését kórosan befolyásoló körülmény. Miután a gyermek visszakerült az I. rendű alpereshez, gyakorlatilag nem lehetett folyamatos érzelmi kapcsolata a II. rendű alperessel.

[13] A hatályon kívül helyezés folytán megismételt elsőfokú eljárásban a bíróságnak az volt a feladata, hogy H B igazságügyi pszichológiai szakvéleményét kiegészíttesse a szakértővel. Az elsőfokú bíróság a szakértői vélemény kiegészítése iránt intézkedett is, a szakértő szakvéleményét kiegészítette. A kiegészítésre az I. rendű alperes észrevételt tett,

ezek az észrevételek nem voltak alkalmasak arra, hogy a szakértői véleményben és a kiegészítő nyilatkozatban foglaltakat aggályossá tegyék. A II. rendű alperes határidőn túl terjesztette elő észrevételeit a szakértői vélemény kiegészítésére, a határidő elmulasztása miatt észrevétele hatálytalannak minősült. Mindezek alapján H B igazságügyi pszichológus szakértő újabb kirendelése szükségtelen volt, újabb szakvéleményét a hivatalból beszerzett okirati bizonyítékok körében kellett értékelni. Szakértői véleményként kizárólag az először előterjesztett szakvéleményt és annak kiegészítését lehetett figyelembe venni.

[14] H B igazságügyi szakértő rögzítette, hogy a kapcsolattartás elmaradása a pozitív érzelmi kapcsolat hiányát jelenti, ami a gyermek érzelmi fejlődését, személyiségének harmonikus fejlődését hátráltatja. A kapcsolattartás ideje pszichológiai szempontból kialakuló rendszerességet jelent, ami elengedhetetlen a gyermek normál érzelmi- és személyiségfejlődéséhez. A kapcsolattartás tartós elmaradása a gyermeknek a II. rendű alpereshez való érzelmi kötődését súlyosan érinti, torz világnézet alakul ki benne a felnőttek életéről, a konfliktusok kezelésének, megoldásának módjáról. Az I. rendű alperes kifejezetten akadályozta a kapcsolattartást, a gyermek és a II. rendű alperes érzelmi kötődésének kialakulását, a gyermeket a II. rendű alperes és családja ellen hangolta. Ezzel értelmi, erkölcsi, érzelmi fejlődését veszélyeztette. A gyermek számára hátrányos, hogy a kapcsolattartás tartósan megghiúsult. A gyermek a kapcsolattartást nem utasítja el, nincs kifogása ellene. Ezt pedig úgy kell értékelni, hogy a történetek ellenére sincs olyan ellenérzése a II. rendű alperessel szemben, ami akadálya lehetne a II. rendű alperes szülői felügyelet gyakorlására való feljogosításának.

[15] Miután a gyermek 2019. március 13-án az I. rendű alperes gondozásába került, nem intézkedett pszichiátriai kezelésének folytatása iránt, annak ellenére, hogy a bekövetkezett változások nyilvánvalóan nagyon megviselték. Az I. rendű alperest megillető szülői felügyeleti jog ellenére 2019 őszén sem ő intézkedett a pszichiátriai kezelés iránt, hanem az anyja. Az I. rendű alperes maga nyilatkozta, hogy a jelen peres eljárásról gyermeke jelenlétében beszélgetett, ennek negatív hatása azonnal jelentkezett az óvodai magatartásában.

[16] A gyermek 2019-ben kezdte meg általános iskolai tanulmányait, azonban a követelményeket nem tudta teljesíteni, évet kellett ismételnie. A gyermek számára heti rendszerességgű pszichoterápiás vezetést és logopédus segítségének igénybevételét javasolták, azonban az ellátást kapacitás hiányában nem tudták biztosítani. A pedagógia szakszolgálat elutasító válaszaiba belenyugodott az I. rendű alperes annak ellenére, hogy a gyermek kezelésének teljes körű elvégzése indokolt lett volna. Az I. rendű alperes lehetővé tette, hogy a gyermek megnézzék azokat a felvételeket, amik akkor készültek, amikor 2019 januárjában kiemelték a családból. Az ekkor tapasztalt erőszakos magatartások eseménysorának újbóli felidézése a gyermek számára nehezen feldolgozható, ez sértette az érdekeit. Megállapítható, hogy az I. rendű alperes nevelésében és gondozásában nem állnak rendelkezésre a gyermek megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges feltételek.

[17] H B igazságügyi szakértő kiegészítő nyilatkozatában megfogalmazta, hogy jelenlegi környezetében, az I. rendű alperesnél való nevelkedése alapvetően a gyermek érdekét szolgálja. Nyilatkozott azonban arról is, hogy ha a kapcsolattartás a II. rendű alperessel nem valósul meg, nem látható annak előnye, hogy a gyermeknek erősebb érdeke fűződne a szülői felügyelet gyakorlása jelenlegi rendjének fennmaradásához, mint annak megváltoztatásához. A szülői felügyelet gyakorlásának megváltoztatása tehát nem feltétlenül ellentétes a gyermek

érdekeivel. Nyilvánvalóan rövidtávon megterhelő lesz a változás számára, összességében azonban a gyermek hosszútávú érdekét ez szolgálja. Az I. rendű alperest megillető kapcsolattartás biztosítja azon kedvezőtlen hatások csökkenését, melyek a szülői felügyelet gyakorlásának megváltoztatásával járnak.

[18] A döntés alapját képezte az igazságügyi pszichológiai szakértői vélemény és annak kiegészítése, az I. rendű alperesnek a kapcsolattartást folyamatosan akadályozó, felróható; továbbá a gyermekkel szembeni részben helytelen, részben elhanyagoló magatartása. A II. rendű alperes 2019. január 16-tól március 13-ig megfelelő módon tudott gondoskodni gyermekéről, hosszútávon a gyermek számára kedvezőbb testi, szellemi és erkölcsi fejlődését biztosítani tudja.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[19] A jogerős ítélet ellen – hatályon kívül helyezése, elsődlegesen az elsőfokú bíróság ítéletének hatályban tartása, másodlagosan a másodfokú bíróság új eljárásra, új határozat hozatalára utasítása iránt – az I. rendű alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet. A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 4:2. § (1) bekezdés, 4:147. § (1) bekezdés, 4:148. §, 4:167. § (2) bekezdés, 4:170. § (1) bekezdés, 4:178. § (2) bekezdés, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 265. § (1) bekezdés, 279. § (1) bekezdés megsértésére hivatkozott.

[20] Érvelése szerint a jogerős ítélet jogszabálysértő, megalapozatlan, kirívóan okszerűtlen, logikai ellentmondásokat tartalmaz, a megállapított tényállás több helyen ellentmond a bizonyítékoknak. A szülői felügyelet gyakorlását két feltétel együttes teljesülése esetén lehet megváltoztatni: egyrészt, ha a körülmények a korábbiakhoz képest lényegesen megváltoztak, másrészt, ha ez a változás a gyermek érdekében áll. A gyermek kiemelt érdeke az állandóság fenntartása. Figyelemmel kell lenni arra, hogy hosszútávon mi kedvez a gyermeknek. A másodfokú bíróság azonban figyelmen kívül hagyta, hogy a gyermek szorosan kötődik féltestvéréhez, tőle csak nagyon indokolt esetben lehetett volna elválasztani. A gyermeket a bíróságok nem hallgatták meg, a szakértő ugyanakkor meghallgatta, aki előtt elmondta, hogy vele (I. rendű alperes) szeretne élni, a kapcsolattartásoknál is igényt tart arra, hogy jelen legyen. A bíróságoknak mindenképpen meg kellett volna hallgatniuk a gyermeket. A szülői felügyelet gyakorlása megváltoztatásának feltételei nem álltak fenn, körülményváltozás nem következett be, gyermeke életében minden téren javulás volt tapasztalható, az első osztály megismétlését követően már nem voltak jelentős problémák. Ismételten szakértői véleményt kellett volna beszerezni, hiszen a korábbi szakértői véleményhez képest már két év eltelt. A felperes nem bizonyította, hogy a körülményekben lényeges változások következtek be, és azt sem, hogy a szülői felügyelet gyakorlásának megváltoztatása a gyermek érdekében állna. A másodfokú bíróságnak az összes körülmény gondos mérlegelésével kellett volna meghoznia döntését.

[21] Iratellenes az a megállapítás, hogy a kapcsolattartási problémák csupán neki felróhatóak, gyermeke pszichés és magatartási problémái ugyancsak nem újkeletűek, viszont ebben is előnyös változások következtek be. Gyermeke hozzá, valamint féltestvéréhez

szorosan kötődik, biztonságérzete miatt nem állt érdekében a változtatás. Az igazságügyi pszichológus szakértő nem teljesen egyértelmű nyilatkozatát kizárólag a kapcsolattartás meg nem valósulása miatt tette, e körben jelölte meg azt csupán, hogy ilyen esetben nem feltétlenül ellentétes a gyermek érdekével a változtatás, ugyanakkor a bizonyítékok a másodfokú bíróság megállapításával ellentétben nem kizárólag az ő (I. rendű alperes) felelősségére utalnak. Nem nyugodott bele a kapcsolattartások elmaradásába, többször kezdeményezte a felügyelt kapcsolattartást, legutóbb 2022. december 15-én, az elsőfokú ítéletet követően.

[22] A jogerős ítélet a Pp. 265. § (1) bekezdését azért sérti, mert a perben jelentős tényeket annak a félnek kell bizonyítania, akinek érdekében áll, hogy azokat a bíróság valósnak fogadja el. A felperes fellebbezést az elsőfokú ítélettel szemben nem terjesztett elő, a keresetében foglaltakat nem tudta bizonyítani. Az elsőfokú ítélettel szemben csak a II. rendű alperes fellebbezett. A másodfokú bíróság nem a keresetben megjelölt indokokat vizsgálta döntéshozatala során, hanem kizárólag a II. rendű alperes indokait, amelyeket a felperes nem bizonyított.

[23] A Pp. 279. § (1) bekezdése azért sérült, mert iratellenesen, a bizonyítékokkal szemben hozta meg döntését a másodfokú bíróság, a tényállást teljeskörűen nem tárta fel, emiatt helytelen következtetésre jutott. Nem értékelte a II. rendű alperesnek a per alatt tanúsított magatartását, azt, hogy hónapokig nem élt a kapcsolattartás lehetőségével. Figyelembe kellett volna venni M L tanúvallomását, és a szakértő előtt tett nyilatkozatát. Vizsgálni kellett volna, hogy hogyan működik a kapcsolattartás, a gyermek hogyan fejlődik, ő (I. rendű alperes) milyen segítséget vett igénybe.

[24] A felperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályban tartására irányult.

[25] A II. rendű alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályban tartására irányult. Hangsúlyozta, hogy a bíróság évekkel korábban nem felügyelt kapcsolattartási rendet határozott meg, ezért az I. rendű alperesnek nem ennek lehetőségét kellett volna biztosítania, hanem a bírósági ítéletben meghatározott kapcsolattartási formát. Az igazságügyi pszichológus szakértő is megállapította, hogy élnek a gyermekben emlékek a vele való kapcsolattartásról, amit nem utasít el. Gyermeké fejlődésében az elmúlt két évben kedvező változások nem következtek be, ennek ellenére az I. rendű alperes nem biztosította számára a fejlesztés lehetőségét. Gyermekét elhanyagolta, 2023. március 8. óta a gyermek nem járt iskolába. Újra évet kellett ismételnie, 2023 szeptemberében kezdte az iskolát.

A Kúria döntése és jogi indokai

[26] Előre bocsátja a Kúria, hogy a Pp. 413. § (1) bekezdésében foglaltak értelmében a felülvizsgálati kérelemnek a beadványokra vonatkozó általános szabályok mellett – továbbiakon felül – tartalmaznia kell: a jogszabálysértés pontos megnevezésével, a jogszabályhely megjelölésével azt az eljárási, illetve anyagi jogi szabálysértést, amely kihatott az ügy érdemi eldöntésére, valamint annak indokait, hogy a fél az új határozat hozatalát vagy a határozat hatályon kívül helyezését milyen okból kívánja.

[27] A felülvizsgálati eljárás tárgya a jogerős határozatnak a felülvizsgálati kérelem keretei közötti felülbírlata. Az eljárásjogi tárgyú elvi iránymutatásoknak a Pp. hatályba lépése folytán történő felülvizsgálatáról szóló 1/2017. Polgári Jogegységi Határozat szerint a Pp. alkalmazása körében is megfelelően irányadó a felülvizsgálati kérelem hivatalbóli elutasításának egyes kérdéseiről szóló 1/2016. (II.15.) PK vélemény (a továbbiakban: PK vélemény) 4. pontja szerint a felülvizsgálati kérelem – mint az eljárást megindító és annak kereteit meghatározó rendkívüli jogorvoslati eszköz – jogi jelentősége egyebek között abban fogalmazható meg, hogy a Kúria a jogerős határozatot csak a felülvizsgálati kérelemben megjelölt ok vagy okok keretei között bírálhatja felül. Ennek következtében eljárása során csak a fél felülvizsgálati kérelmében megjelölt jogszabálysértés vagy jogszabálysértések fennállását vizsgálhatja.

[28] A PK vélemény 3. pontja értelmében a felülvizsgálati kérelem egymással szorosan összefüggő kötelező tartalmi kellékei a jogszabálysértés és a megsértett jogszabályhely megjelölése, valamint annak kifejtése, hogy a fél a határozat megváltoztatását milyen okból kívánja. Ezen együttes törvényi feltételeknek a fél akkor tesz eleget, ha egyrészt a megsértett jogszabályhelyet konkrétan megjelöli, másrészt pedig a hivatkozott jogszabálysértést tartalmilag is körülírja, az arra vonatkozó jogi álláspontját kifejti, vagyis ha a jogszabálysértésre való hivatkozása indokait is ismerteti. A jogszabálysértés tartalmi körülírása keretében a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő félnek szabad szöveges formában is meg kell fogalmaznia a jogerős ítélet általa sérelmezett rendkívüli perorvoslatot megalapozó hiányosságát, ezzel összefüggésben részletesen ki kell fejtenie jogi álláspontját. Fenn kell állnia a kifejtett jogi álláspont, a jogszabálysértés tartalmi körülírása és a megsértettként állított jogszabályhely közötti összefüggésnek is. Mindezek bármelyikének hiánya a felülvizsgálati kérelem hivatalbóli elutasítását (visszautasítását) eredményezi.

[29] A Pp. 413. § (1) bekezdése kógens (kötelező) szabályként foglalja össze a felülvizsgálati kérelem azon minimális és konjunktív (összekapcsolódó) tartalmi elemeit, amelyek nélkül a fél beadványa alkalmatlan volna a felülvizsgálati eljárás megindításának, valamint a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezése érdemi felülbírlata jogkövetkezményeinek kiváltására. A tartalmi elemek hiánya vagy nem megfelelő meghatározása esetén a Kúria nem kerül abba a helyzetbe, hogy pontosan, egyértelműen megfogalmazott módon megismerhesse azt az okot vagy okokat, amelyek miatt a fél a jogerős határozatot jogszabálysértőnek tartja. Emellett a felülvizsgálati kérelem e tartalmi elemei meghatározzák a Kúria felülbírlati lehetőségének a tartalmi és perjogi kereteit is.

[30] A felülvizsgálati kérelem mint rendkívüli jogorvoslati kérelem központi eleme a megsértett jogszabályhely megjelölése és a jogszabálysértés körülírása, továbbá a kettő közötti tartalmi összefüggés feltárása. Ha a fél felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítéletet több okból is támadja; vagyis több, egymástól elkülönülő jogszabálysértésre hivatkozik, valamennyi hivatkozásnak meg kell felelnie a Pp. 413. § (1) bekezdésében meghatározott tartalmi követelményeknek. A felülvizsgálati kérelem előterjesztőjének tehát valamennyi, a jogerős ítélet jogszabálysértő voltára történő hivatkozása esetén konkrétan meg kell jelölnie az álláspontja szerint megsértett jogszabályhelyet, szövegesen elő kell adnia a jogszabálysértést, és a jogszabálysértésre történő hivatkozás indokait. Érdemben csak azok a hivatkozások vizsgálhatóak, amelyek esetében a Pp. 413. § (1) bekezdésében meghatározott tartalmi követelmények maradéktalanul teljesültek.

[31] Az I. rendű alperes felülvizsgálati kérelmében több eljárási, illetve anyagi jogi szabálysértésre hivatkozott. Megjelölte a megsértettként állított eljárási és anyagi jogszabályhelyeket, azonban míg az általa vélt eljárási szabálysértés esetében a megsértettként állított jogszabályhely megjelölése mellett, ahhoz kapcsolódóan a jogszabálysértést tartalmilag is körülírta, addig a megsértettként állított anyagi jogi szabályokat csak felsorolta a hivatkozott jogszabálysértés tartalmi körülírása nélkül. Felülvizsgálati kérelme tartalmaz ugyan bizonyos anyagi jogi szabálysértésre utaló érvelést, azonban hiányzik a megsértettként állított anyagi jogszabályhely megjelölése és a jogszabálysértés körülírása közötti tartalmi összefüggés meghatározása, az, hogy az anyagi jogszabálysértésre való hivatkozásának mik az indokai. A felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél feladata a megsértettként állított jogszabályhely, valamint a kifejtett jogi álláspont és a jogszabálysértés tartalmi körülírása közötti összefüggés meghatározása, annak egyértelmű rögzítése, hogy az általa felsorakoztatott érvek konkrétan melyik megsértettként állított jogszabályhelyhez tartoznak. Az I. rendű alperes ennek megfelelően az általa vélt eljárási szabálysértések esetében a megsértettként állított jogszabályhelyet megjelölte, a jogszabálysértést körülírta, továbbá a kettő közötti tartalmi összefüggést is feltárta, az anyagi jogi jogszabálysértéseknél azonban ezt elmulasztotta.

[32] A [31] bekezdésben kifejtettekből következően a Kúria érdemben nem vizsgálhatta az anyagi jogi szabálysértésre vonatkozó felülvizsgálati állításokat, érdemben csupán az eljárási szabálysértések vizsgálatára korlátozódott a felülvizsgálati eljárás.

[33] Az érdemben így elbírált felülvizsgálati kérelem nem megalapozott.

[34] A Pp. 406. § (1) bekezdésében és a 424. § (1) bekezdésében foglaltak együttes értelmezéséből következően az eredményes felülvizsgálatot anyagi jogi vagy eljárásjogi jogszabálysértés egyaránt megalapozhatja; utóbbi azonban csak akkor, ha annak az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatása volt.

[35] A Pp. 265. § (1) bekezdésében foglaltak szerint törvény eltérő rendelkezése hiányában a perben jelentős tényeket annak a félnek kell bizonyítania, akinek érdekében áll, hogy azokat a bíróság valósnak fogadja el (bizonyítási érdek), továbbá a bizonyítás elmaradásának vagy sikertelenségének a következményeit is ez a fél viseli. Az idézett jogszabályi rendelkezés a bizonyítási érdek szabályát fogalmazza meg. A bizonyítási érdek jogintézménye azt határozza meg, hogy a peres felek között a bizonyítással összefüggő feladatok hogyan oszlanak meg, tehát mely tények bizonyítására melyik fél köteles. Megalapozatlanul hivatkozott arra felülvizsgálati kérelmében az I. rendű alperes, hogy a felperes nem teljesítette a bizonyítással összefüggő feladatait. A felperes keresete a szülői felügyelet gyakorlásának megváltoztatására irányult. A Ptk. 4:171. § (1) és (2) bekezdése értelmében a szülői felügyelet gyakorlásának rendezése, a felügyelet, az egyes felügyeleti jogok gyakorlásának megváltoztatása, a gyermek harmadik személynél történő elhelyezése és az elhelyezés megváltoztatása iránt a szülő és a gyámhatóság indíthat pert. A pert – a (3) bekezdésben foglalt kivétellel – a szülőnek a másik szülő ellen, a gyámhatóságnak mindkét szülő ellen meg kell indítania. Az idézett törvényi szabályok eljárásjogi vonatkozású rendelkezéseket tartalmaznak. Tekintettel arra, hogy a felperes a keresetindításra feljogosított hatóság volt, mindkét szülő alperesi pozícióba került. A II. rendű alperes nem ellenezte a kereset teljesítését, ebből következően pedig a perbeli cselekményei nem akadályozták a

keresetben foglaltak teljesítését. Megalapozatlan az I. rendű alperesnek az a felülvizsgálati érvelése, hogy a másodfokú bíróság nem a keresetben megjelölt indokokat vizsgálta döntéshozatala során, hanem kizárólag a II. rendű alperes indokait vette figyelembe. A másodfokú bíróság a tényállás szabad megállapításának elvét megfogalmazó Pp. 263. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint állapította meg a tényállást. A szabad bizonyítás elve magában foglalja egyrészt a bizonyítás lefolytatásának formai szabadságát, másrészt annak lehetőségét, hogy a bíróság bármely alkalmas eszközt bizonyítékként felhasználjon. A fél a perbeli előadásait, tényállításait bizonyítani köteles, ha a bizonyítás eredményes, a bíróság a releváns tényállás megállapításához a fél előadásait, tényállításait szabadon felhasználhatja. Ezen túlmenően az adott per a Pp. 429. §-ában foglaltak alapján a személyi állapotot érintő perek csoportjába tartozik. Az ilyen típusú perekben a Pp. 434. § (3) bekezdése értelmében a hivatalbóli bizonyításnak is helye lehet, hiszen ezen jogszabályi rendelkezés szerint a bíróság az általa szükségesnek talált bizonyítást hivatalból is elrendelheti. Nem lett volna tehát akadálya annak, hogy a perben korábban eljáró bíróságok az általuk szükségesnek talált bizonyítást hivatalból elrendeljék. A felperes azonban a bizonyítási kötelezettségét teljesítette, e körben utal a Kúria a másodfokú bíróság ítéletének [121] bekezdésében foglaltakra, mely szerint a felperes csatolta az alperesek gyermeke óvodájától beszerzett azt a dokumentumot, mely szerint a gyermek állapotában tartós kedvező változás nem következett be 2019. november 13-tól 2020. január 22-ig terjedő időszakban, amikor is az I. rendű alperes a gyermeket rendszeresen vitte a gyermekpszichiáterhez kezelésre.

[36] A Pp. 279. § (1) bekezdésében foglaltak értelmében a bíróság a perben jelentős tényeket a felek tényállításainak és perben tanúsított magatartásának, valamint a per tárgyalása során megismert bizonyítékoknak és egyéb peradatoknak az egybevetése egyenként és összességében történő értékelése alapján a meggyőződése szerint állapítja meg. A Pp. 279. § (1) bekezdésének megsértésére alapított felülvizsgálati érvelés a felülvizsgálati eljárás rendkívüli jogorvoslati jellegéből fakadóan nem vizsgálható, azaz a bíróság mérlegelési körébe tartozó tényállás és a bizonyítékok újabb egybevetésére és értékelésére a felülvizsgálati eljárásban már nincs lehetőség. A Kúria csak azt vizsgálja, hogy az eljáró bíróságok a mérlegelés körébe vont adatok, bizonyítékok megállapítása és azok egybevetése során nem jutottak-e nyilvánvalóan helytelen és okszerűtlen következtetésre. A bizonyítékok nyilvánvalóan okszerűtlen mérlegelésének hiányában a bizonyítékok ismételt egybevetésére (ún. felülmérlegelésére) a felülvizsgálati eljárásban nincs lehetőség. Csak az minősíthető nyilvánvalóan okszerűtlen következtetésnek, ha a bizonyítékokból csak egyfajta, a felülvizsgálattal támadott ítélettől eltérő következtetésre lehet jutni. Az adott esetben mindezek azonban nem állapíthatók meg.

[37] A szülői felügyelet gyakorlásának megváltoztatására csak akkor kerülhet sor, ha a körülmények lényeges változása miatt a gyermek további megfelelő fejlődése addigi környezetében annál a szülőnél, aki korábban feljogosítást nyert a gyermekkel kapcsolatos szülői felügyeleti jogok gyakorlására, már nem biztosítható. A körülmények lényeges változását tehát a gyermek érdeke szempontjából kell vizsgálni. A perben korábban eljáró bíróságok ezt is tették, a másodfokú bíróság megalapozottan jutott arra a következtetésre, hogy indokolt a szülői felügyelet gyakorlásának megváltoztatása. Döntése során jelentőséget tulajdonított annak a körülménynek, hogy az alperesek közötti, gyermekük szülői felügyeletével kapcsolatos korábbi peres eljárásban másodfokú bírósággént eljárva ítéletében felhívta az I. rendű alperes figyelmét a kapcsolattartás akadályozásának lehetséges következményeire, arra, hogy a kapcsolattartás megakadályozása alapot adhat a szülői felügyelet gyakorlásának megváltoztatására. A másodfokú bíróság a rendelkezésére álló

okirati bizonyítékokból vonta le azon következtetését, hogy a II. rendű alperes gyermekével 2019-ben mindössze két alkalommal, és 2020-ban is ugyancsak két alkalommal tudta a kapcsolatot tartani, 2020 decemberét követően nem volt közöttük kapcsolattartás. Az I. rendű alperes felróható magatartásával akadályozta a kapcsolattartást éveken keresztül. Az I. rendű alperesnek ezt a súlyos kötelezettségszegését nem enyhíti az a körülmény, ha egy-egy kapcsolattartás esetlegesen a II. rendű alperes magatartására visszavezethetően nem valósult meg.

[38] A másodfokú bíróság döntése során figyelemmel volt továbbá a gyermek fejlődésére is {a jogerős ítélet [114] – [131] bekezdései}, aki a jogerős ítélet meghozatalakor tíz és fél éves volt, ennek ellenére évismétlés miatt csak második osztályos általános iskolai tanulmányait folytatta. Értelmi fejlődési ütemében kortársaitól elmaradt, ami hátráltatja iskolai beilleszkedését. A másodfokú bíróság a Pp. 279. § (1) bekezdés rendelkezéseinek megsértése nélkül jutott arra a következtetésre, hogy a gyermek a nála tapasztalt fejlődési szintre az I. rendű alperes környezetében jutott, aki alapvető kötelezettségeit gyermekét illetően elmulasztotta

[39] A felülvizsgálati érveléssel ellentétben a bíróság szakértő útján meghallgatta a gyermeket, a szakértő vizsgálta a gyermek kötődését szüleihez. A másodfokú bíróság döntése során figyelemmel volt a gyermek érdekeire, a körülmények lényeges változását az érdeke szempontjából vizsgálta és értékelte, így jutott arra a következtetésére, hogy hosszútávú érdekét az szolgálja, ha a szülői felügyeletet a II. rendű alperes gyakorolja. A másodfokú bíróság jogszabálysértés nélkül állapította meg azt, hogy a gyermek érzelmi kötődése a II. rendű alpereshez nem sérült súlyosan, a II. rendű alperesnél történt 2019. január 11-i ideiglenes hatályú elhelyezés 2019. március 8-i megváltoztatása nagyobb problémát okozott a gyermeknél, mint a II. rendű alpereshez történt helyezése. A gyermek életútjában eddig tapasztalt kaotikus viszonyok megszüntetését és így a gyermek hosszútávú érdekeit az szolgálja, ha elkerül az I. rendű alperes környezetéből, és a szülői felügyeletet a II. rendű alperes gyakorolhatja felette.

[40] A jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okok miatt nem jogszabálysértő, ezért azt a Kúria a Pp. 424. § (1) bekezdésében foglaltak alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

[41] A Pp. 405. § (1) bekezdése alapján alkalmazásra kerülő Pp. 83. § (5) bekezdése szerint az eredménytelen felülvizsgálati kérelmet előterjesztő I. rendű alperes viseli a saját felülvizsgálati költségét.

[42] A Pp. 83. § (1) bekezdése szerint törvény eltérő rendelkezése hiányában a pernyertes fél perköltségét a pervesztes fél téríti meg. A Pp. 81. § (1) bekezdése értelmében a fél a perköltsége megtérítését annak felszámításával kérheti. A felszámítás egy sajátos perbeli nyilatkozat, amellyel a fél a perköltsége megtérítését kéri. A Pp. 81. § (2) bekezdése alapján a felszámítás során meg kell jelölni az igényelt költség összegét, a felmerülésének lényeges

körülményeit, azt, hogy a perbe vitt mely jog érvényesítésével összefüggésben merült fel, és mindezeket a felszámítással egyidejűleg – szükség szerint – okirattal is igazolni kell. A Pp. 81. § (5) bekezdése értelmében a jogi képviselővel eljáró fél a perköltségét jogszabályban meghatározott költségjegyzék előterjesztése útján is felszámíthatja. A Pp. a perköltség megtérítéséhez való jogot teljes mértékben a felek rendelkezése alá vonja, azaz a bíróság csak annak a költségnek a viseléséről dönthet, amelyet a fél felszámított. A felperes a felülvizsgálati költsége megtérítését nem kérte, a II. rendű alperes pedig nem terjesztett elő költségjegyzéket, ezért a Kúria a perköltségről nem rendelkezett.

[43] A pervesztes I. rendű alperes a feljegyzett felülvizsgálati eljárási illeték megfizetésére köteles a Pp. 102. § (1) bekezdésében foglaltak alapján. A Kúria tájékoztatja az I. rendű alperest, hogy az illetéket a Nemzeti Adó- és Vámhivatal 10032000-01070044-09060018 számú illetékbevételi számlájára kell megfizetnie. Megfizetése során közleményként fel kell tüntetni: a Kúria megnevezését, a Kúria e határozatának számát (Pfv.I.20.355/2023/14.) és az I. rendű alperes adóazonosító jelét.

[44] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet tárgyaláson bírálta el a Pp. 405. § (1) bekezdése által felhívott Pp. 376. § (1) bekezdés *a*) pontja alapján.

[45] Az ítélet elleni felülvizsgálatot a Pp. 407. § (1) bekezdés *d*) pontja zárja ki.

Budapest, 2023. szeptember 19.

Nyíróné dr. Kiss Ildikó s.k. a tanács elnöke, dr. Mocsár Attila Zsolt s.k. előadó bíró, dr. Cseh Attila s.k. bíró, dr. Magosi Szilvia s.k. bíró, dr. Szabó Klára s.k. bíró